

IT-TIENI SENA L-ISTORJA (ĠENERALI) IL-ĦIN: SIEGĦA U NOFS

L-Isem: _____ **Il-Klassi:** _____

1. Ikteb VERU jew FALZ għal dawn is-sentenzi.

1.1	L-Ewwel Kruċjata ssejthet mill-Papa Urbanu II.	
1.2	Fl-Ewwel Kruċjata l-Insara rebħu l-belt ta' Kostantinopli.	
1.3	Il-Kruċjati kienu gwerer ikkawżati mir-religjon.	
1.4	L- <i>stained glass</i> kienu jużawhom biex isebbħu l-kastelli.	
1.5	Katidrali bi stil Gotiku kien ikollhom koppla kbira.	
1.6	L-istil Gotiku kellu l-bibien u t-twieqi ġejjin għall-ponta.	
1.7	Il-Pesta s-Sewda (<i>Black Death</i>) xterdet minhabba l-ġrieden.	
1.8	Din il-pesta xterdet biss fi Franza.	

(Total: 8 marki)

2. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors A

Sors B

2.1 X'tip ta' bini jidher f'dawn is-sorsi? _____ (1)

2.2 Dawn huma binjiet ta' żmien (*ir-Rumani, il-Medjuevu, il-Feniċi, l-Eġizzjani*). (1)

2.3 Ghid fejn inbena sors A u għaliex inbena f'dik il-pożizzjoni.

2.4 Ghid fejn inbena sors B u għaliex inbena f'dik il-pożizzjoni.

 (2)

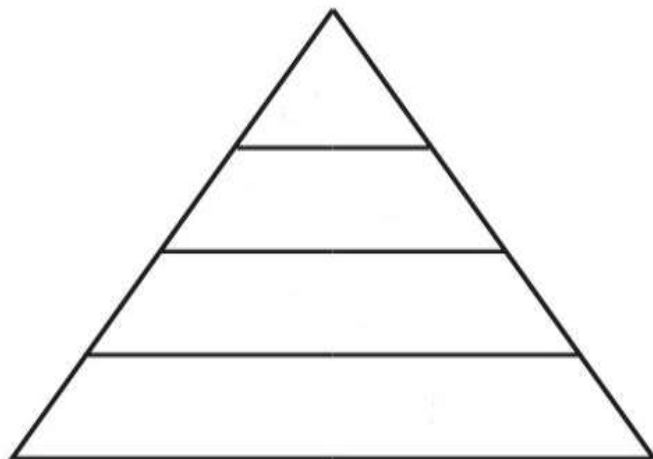
2.5 Semmi mod kif binja bħal din f'sors B setgħet tintrebaħ mill-ghadu.

 (1)

2.6 Min kien jikkmanda f'dawn il-binjiet? _____ (1)

2.7 Imla t-taqsimiet il-vojta tal-piramida fewdali b'dawn il-kliem:

sidien fewdatarji - sultan - bdiwa - kavallieri (4)

2.8 Semmi **żewġ** dmirijiet li kellhom il-bdiwa lejn is-sidien fewdatarji.

 (2)

2.9 Semmi **żewġ** dmirijiet li kellhom is-sidien fewdatarji lejn is-sultan.

 (2)

(Total: 16-il marka)

3. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors C

Sors D

- 3.1 Is-suldat li jidher f'sors C huwa _____ u l-gwerrier li jidher f'sors D huwa _____ (2)
- 3.2 Liema minn dawn il-gwerriera gie l-ewwel fl-istorja? _____ (1)
- 3.3 Mil-liema parti tal-Ewropa gie l-gwerrier li jidher f'sors D? _____ (1)
- 3.4 X'jissegħa ix-xini li jidher f'sors D li kien juza dan il-gwerrier biex imur għall-għied? _____ (1)
- 3.5 Għaliex dan ix-xini kien importanti għal dan il-gwerrier? _____ (1)
- 3.6 Għaliex l-Ewropej kienu jibzghu hafna minn dawn in-nies? _____ (1)
- 3.7 Mill-istampi ta' sors C u D semmi **żewġ** armi li kienu komuni għaž-żewġ gwerriera. _____ (2)
- 3.8 Semmi art fl-Ewropa li fiha ssetiljaw grupp minn dawn il-gwerriera ta' sors D. _____ (1)

(Total: 10 marki)

4. Aqra dan is-sors u wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

'Il-Konti qabiżlu d-dmugħ meta ra l-ilsiera Nsara heġin ferhanin mill-belt...L-ilsiera laqgħuh bi friegħi tal-palm f'idhom...u b'għajjat ta' *Kyrie Eleyson*, huma nxtehtu fl-art quddiemu. Għalhekk il-Konti, wara li ha pussess tal-belt, laqa' lill-ilsiera fuq ix-xwieni tiegħu. Ix-xwieni tant kienu mgħobbija li l-Konti beża' li jistgħu jegħrqu. Imma Alla kien magħhom, u x-xwieni ntrefgħu 'l fuq mill-mewg'. Fi triqtu lura, il-Konti lemaħ il-gżira ta' Għawdex. Għalhekk hu ordna li jsir hbit fuq dik il-gżira wkoll. Malli niżlu l-art in-Normanni ħarbtu u serqu kemm felħu. Qabel telaq lura lejn Sqallija l-Konti ha l-pussess tal-gżira ta' Għawdex u žiedha mal-artijiet tiegħu.'

Goffredu Malattera, Segretarju tal-Konti

Sors E

4.1 Ghid liema **erbgħa** minn dawn huma **fatti storiċi** u mhux opinjonijiet.

a	Malattera kien is-Segretarju tal-Konti.	
b	L-ilsiera Nsara kollha laqgħu lill-Konti bil-ferħ.	
c	Il-mexxejja Għarab beżgħu mill-Konti u ċedew mill-ewwel.	
d	Il-Konti Ruġġieru ħabat għall-Gzejjer Maltin fl-1091 W.K.	
e	Skont il-Konti kien Alla li helishom mill-għarqa.	
f	Mis-silta jidher li n-Normanni kienu qliel daqs il-Vikingi.	
g	Wisq probabbli li l-ilsiera li heles il-Konti ma kinux Maltin.	
h	Malattera, bil-kitba tiegħu, ried juri lill-Konti bħala eroj Nisrani.	
i	Il-Konti ħabat għal Għawdex qabel mar lura lejn Sqallija.	
j	Il-belt li tisemma fis-silta (versi 2 u 4) tirreferi għall-Imdina.	

(4)

4.2 Min hu l-Konti li jissemma f'dan is-sors? _____ (1)

4.3 Liema ġrajja mill-istorja ta' Malta jirrakonta dan is-sors?
_____ (1)

4.4 Għaliex taħseb li l-Konti qabiżlu d-dmugħ meta ra lill-Insara heġin ferhanin?
_____ (1)

4.5 Għal-liema post f'Malta kien qed jirreferi fil-frazi 'ha pussess tal-belt' (vers 4)?

_____ (1)

4.6 Min kien imexxi 'l Malta qabel il-wasla tal-Konti? _____ (1)

4.7 Mis-sors kif jidher li l-Konti ttratta lil Għawdex?

_____ (1)

(Total: 10 marki)

5. Aqra sors F u wieġeb il-mistqosijiet dwaru.

5.1 Liema **tlit** religjonijiet kien hawn fil-Gzejjer Maltin fiż-żmien li kien sar sors F?

_____ (3)

5.2 X'gie jagħmel Malta l-Abbati Ġilbertu?

_____ (1)

5.3 X'jgħidilna dan iċ-ċensiment dwar il-religjon:

(a) f'Malta? _____ (1)

(b) f'Għawdex? _____ (1)

5.4 Għaliex taħseb li kien għad baqa' daqshekk Misilmin fil-Gzejjer Maltin fl-1241?

_____ (2)

5.5 Min ordna li jsir dan iċ-ċensiment u għal liema raġuni? _____

_____ (2)

(Total: 10 marki)

6. Hares lejn dawn is-sorsi u wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors G

Sors H

6.1 X'qed jagħmel il-patri li jidher f'sors G?

_____ (1)

6.2 X'invenzjoni tidher li saret f'sors H?

_____ (1)

6.3 Semmi **żewġ** vantaġġi kbar li ġabet din l-invenzjoni?

_____ (2)

6.4 Iż-żmien li fih saret din l-invenzjoni kien **Żmien ir-Rinaxximent**. Għid x'tifhem b'din il-kelma.

_____ (1)

6.5 Għid għaliex Żmien ir-Rinaxximent jissejjah ukoll **Żmien is-Sejbiet**?

_____ (1)

6.6 Imla din it-tabella dwar ir-Rinaxximent.

	Qasam	Persunaġġ	Opra
(a)		Leonardo da Vinci	
(b)			L-istatwa ta' David
(c)	Letteratura		

(6)

(Total: 12-il marka)

Sors 1

Il-Lista tad-Dejma tal-1419-1420

Tartarni, Dinkli	40
Gumerinu	25
Dragu, Gazara, Maricatu	32
Bise, Dimag	33
Grigori, Samud	43
Naxaru	92
Calleja, Musta	62
Lamanni, Burdi	16
Lia	26
Atardu	25
Balzan	20
Bircalcara	89
Capurat	8
Curmi	102
Kibin	24
Xiloc	17
Sigeui	81
Leu, Carendi	27
Milleri	14
Zabar	18
Temi, Assant	10
Pascualinu	14
Johanni, Buzubudi	40
Axac	28
Gudia	38
Sifilani, Gallun	12
Mitarxen	18
Luca, Farruġ	27
Micabibe	21
Percopu	16
Safi	18
Zuricu	61
Bubakira, Backari	19
Tabuni	11
Cuderi	13
Żebuġi	103
Rabat	234
Civitas [Mdina]	132
Giudacca [Mdina]	58

7. Aqra dan is-sors u wieġeb n... at.

7.1 Ghaliex kienet saret din il-Lista tad-Dejma? Immarka t-tweġiba t-tajba.

- (a) *Biex ikunu jafu l-ghadd tal-popolazzjoni ta' Malta.*
- (b) *Biex ikunu jafu kemm hemm nies tajbin għall-ġlied.*
- (c) *Biex ikunu jafu kemm kien hemm irhula f'Malta.* (1)

7.2 Ghaliex inhasset il-htieġa li titwaqqaf id-Dejma?

_____ (1)

7.3 Min kien jagħmel parti mid-Dejma?

_____ (1)

7.4 Minn din il-lista sib **dlett** irhula li għadhom jeżistu sal-lum.

_____ (3)

7.5.1 Semmi **zewġt** irhula li llum m'għadhomx jeżistu.

_____ (2)

7.5.2 X'jissejhu rhula bħal dawn li m'għadhomx jeżistu?

_____ (1)

7.5.3 Aghti raġuni għaliex tahseb li rhula bħal dawn m'għadhomx jeżistu.

_____ (1)

7.6 Mil-lista liema tikkonkludi li kien l-ikbar u l-iżgħar post f'Malta?

- (a) L-ikbar kien _____ (b) L-iżgħar kien _____ (2)

(Total: 12-il marka)

8. Hares lejn sors J u wieġeb il-mistoqsijiet dwaru.

Sors J

8.1 X'inhum assedju? _____

(2)

8.2 Agħti **żewġ** raġunijiet għaliex it-Torok attakkaw lil Malta fl-1565.

(2)

8.3 X'diffikultajiet sabu hawn Malta t-Torok matul dan l-Assedju? Semmi **tnejn**.

(2)

8.4 Semmi **żewġ** effetti li halla dan l-Assedju.

(2)

(Total: 8 marki)

9. Ikteb fit-tul dwar x'kienet l-Ordni ta' San Ġwann u l-ewwel snin tat-tmexxija tagħhom f'Malta.

Tista' tikteb dwar: Kif bdiet l-Ordni fl-Art Imqaddsa, iż-żmien tagħhom f'Rodi, l-għotja tal-Gżejjer Maltin mill-Imperatur Karlu V, ir-reazzjoni tagħhom għal din l-għotja u għaliex, il-bidu tal-ħakma tagħhom f'Malta u t-tishih tad-difiża ta' Malta sa qabel l-Assedju l-Kbir.

(Total: 14-il marka)